

"לא כרת שרך" — מכאן למדנו שחותכין את הטבור בשבת.⁽⁵⁾

"ובמים לא רחצת" — מכאן למדנו שרוחצין את הולד בשבת.

"והמלח לא הומלחת" — מכאן למדנו שמולחין את הולד בשבת. כי הדרך היא למלוח את בשר הולד במלח, כדי לחזקו ולהקשותו.⁽⁶⁾

"והחתל לא חתלת" — מכאן למדנו שמלפפין, כורכין את הולד בשבת בחגורות כדי ליישר את אבריו.⁽⁷⁾

הדרן עלך מפנין.

פרק רבי אליעזר דמילה

בפרק הקודם שנינו "וכל צרכי מילה עושין קל-א בשבת".

ועתה, בפרק שלפנינו, מבוארים בפרטות כל דיני מילה בשבת.

הנושא הראשון, המתבאר במשנתנו, הוא המחלוקת שבין רבי אליעזר ורבי עקיבא, האם הותרו בשבת גם ההכנות למצות מילה [הנקראות "מכשירי מילה"], הכרוכות בעשיית מלאכה בשבת.

במצרים, בשעה שבחר בה הקב"ה, שהיתה אז דומה לתינוק מוונח שזה עתה נולד, ולא טיפלו בו כלל אחרי הלידה. וכשבחר בהם הקב"ה הוא היטיב עמם מאד, כמבואר שם בהמשך.

וכך פונה הקב"ה לעם ישראל ומוכיחו על שבגד בו, לאחר שכל כך היטיב עמו:

הרי: ומולדתיך, בזמן היוולדך, ביום שבחרתי בך, שהוא יום הולדת אותך [כאילו נולדת ביום שבחרתי בך], היית אז כתינוק במצב אומלל:

לא כרת שרך — לא חתכו את טבורך.

ובמים לא רחצת למשעי — לא רחצו אותך במים, לא צחצחו, ולא החליקו אותך.

והמלח לא המלחת — לא מלחו את בשרך במלח כדי להקשותו, כדרך שעושים לתינוקים.

והחתל לא חתלת — לא כרכו ולא ליפפו אותך בבגדים.

ומבאר הגמרא מה למדנו מפסוק זה ביחס ליולדת בשבת.

"ומולדותיך ביום הולדתך" — מכאן למדנו שמיילדים את הולד בשבת.

[משנה ברורה סי' שלי ס"ק כ"ד].

7. במשנה לקמן קמו א איתא: "ואין מעצבין את הקטן בשבת". ובגמרא שם מבואר דהיינו "לפופי ינוקא בשבת". ומבאר שם רש"י שכורכים על הקטן בגדים שיתישרו אבריו, ולא איירי התם ביום הלידה אלא לאחר זמן, שהרי מבואר כאן שכל האמור בפרשת תוכחה עושין

בספלים. אולם לאחר השבת היו כולן טומנות את השליא באדמה. [עפ"י המאירי והפני משה].

5. "שרך" הוא הטבור, כמו "שרך" — אגן הסהר" [שיר השירים ז]. מלבי"ם ומצודות שם.

6. וברמב"ם בפירוש המשנה כתוב: ונותנין עליו אבן ההדס והדומה לו. וכן משמע בערוך.